

СССР-ия Дәдәи Совети-
дә составында боттары-
депутатларынын 1991
дә октябрь 8-ке чедир
дәгуарын аозар арга чо-
дә чамалы республика-
нын удуртукчаларынын
инатныны хеде холбаш-
а база «Шилчилте уе-
дәсында ССР Эвилелин-
дә уеде арге-чагырганын
дә аргәде башкарил-
огарынын дугайын
1991 чылдын сентябрь
дәги СССР Хойлузун
дәгулга болдураш, док-
дәрым болдә:

Совет Социалистгә Рес-
дәликлар Эвилелин-
дә Советин чад чы-
дәи сессиязынын Мос-
хоайрга бирги хура-
дә 1991 чылдын октябрь
дәге шилчилдә.

Совет Социалистгә Рес-
дәликлар Эвилелин-
дәи депутат М. ГОРБАЧЕВ.

Улус депутады-биле интервью

ЭГЕЗИ САЛДЫНГАН, КОНЧУГ КИЧЭЭНГЕЙЛИГ УЛАМЧЫЛААР

Д а а р т а — Башкының хүнү

Чаа өөредилге чылынды эге айы доозулган. Амыдыралда, нийтиледде бооп турар өскөрүлгөтүрүшкө деген бааран. Бистиң уругларымыз, уругларымыз уругларымыз кыдыг болуру бо. түгүтүшкө, ында ажылдап турар башкылар-ның талантызын, кичиңг чорунуу база кон-чут хамааржыр. Эртемерин ханыларды өөредир, лицейлер ажыдар, социал байдалдык педагогтары-ның ажылы, улусчу педагогика болгаш өскө-дө айтырлыглар школа амыдыралыгча кирип эгелзэн.

Кызыл хооруккекомуну улус өөредилге кидизинин эргелекчинин оралакчы, Тыва Республиканың улус депутаты А. К. Монгуш-биле бистиң корреспондентиниң аразында болган чууга ол чүдө-жө уткан.

— Улус өөредилгениң талазы-биле чуртта кылды-нып турар чаа чүдө-жө эвээш эвээш. Уениң негедели-биле кайы-даа адырда, кан-дыг-даа ажылда өскөрүлгө-түрүшкө бооп турар деп чүе-билдингир. Бөгүңү өөрен-киниң даартагы хүнүңү тө-лөтүп кижизин кылдыр ке-вирлеп кижизин керекке үдүңү Кызыл хоорайның школаларының башкылар коллективтери тус-туста ки-риштирип турар.

Өөреникчилер саны чыл-дың-на өзүп турар. Оларны өөредип-кижизин — улуг харысалга, школаларың өөредилге, кижизиндегил-г ажылдарың, практика-да чаа чүдө-жө кирип турары, көстүп келгени ыңчангаш таарыла эвээш. Ону эртен өөредилге чы-лың түнелдерин көрүп болур. Чижээ, чамдык өр-темерин ханыларды өөре-дип согулаарың класстар 1, 2, 8, 9, 11, 15 дугаарыг школаларга ажыттыгын тур-ган. Математика өртем-ниң бодарга, ханыларды өөрен-ип турган баштайгы

амыдыралда бадыйттынып, школа практикага ону моон сонгар-лаа ажылдап болурун амыдырал көргүс-көт болганда, ол класстар-ның саны бо өөредилге чы-лында немешкен боор аа?

— Оларның саны бо хү-ниерде чээрби дөрт, матема-тиканы, орус дылды, лите-ратураны, тыяа дылды, хи-мияны, географияны болгаш өскө-дө өртемнерин уруг-лар ханылап өөрен-ип тур-галык. Оон бир онзагай тала-зы — өртемнерин ыңчаар өөредип моон мурунда үстүкү класстарга коздал-турган болза, ону ам орту-мак эвөөдөн, 5-6 класстар-дан эгелен турары.

Хоорайның 7 дугаарыг школаның ап көрөзүлгө. Башкылар коллектив ди-лээшкениң ажылдап турар. Физиканы, математиканы ханы өөредип уламыш-кыныг класстар тургустун-ган. Школаның кол-ла со-рутазы болза, салым-чаан-ныг оолдар, уругларын дет-кип, алымында бедик мерге-жилдик специалистер боор агааны оларга бээр болур. Школаның бир тоску клас-сын физика-математика ула-мышкыныг кылдыр тур-гускан. Бөгүңү ында өөрен-ип турар уруглар ол клас-сы кирип бетинде, конкур-с эртен. Физика, математика.

ха шактарын немеш маан-дан аныда, эржежок чууга деп көрдүңен чамдык эр-темерин ханыларды өөре-ди. Кичээлдер институт системизинде чокчулукта, сис-темынче эртен турар. Ону лицей дээрн база арай-ла эрте, моон сонгар-лаа өө-рөдүр, шенелде керек ки-рында ажылдап эгелзэн. Сорулганың эгези салды-ган. Ыңчангаш чоруй, ол шко-ланың баазаныңа лицей ажыдарын көрүп турар.

ССРЭ-НИҢ ХАМААТЫЛАРЫ ӨӨРЕНИР ЭРГЕЛИГ

(ССРЭ Конституциязының 45 чүүлүндөн)

— Бо уламышкыныг деткип, сайзаладыр — рес-публикамыска класстар, ылаңгы аскал турар бир айтырымыс — техникте өөредилге черлеринге спе-циалистер белеткен алыр-мак моон сонгар-лаа болур-дур аа?

— Ындыг харым, бир кол айтырыг ол болгай. Дилээш-киниң, чогадыкчы ажыл-даарының бүтүл-гө ар-галга. Ындыг школалар дилеп турар дээрн демделген кайын. 12 дугаар школалар, оон коллектив уругларын эс-теткиг кижизиндегил-г айтырыгыгча чууга ки-

чэнгейни улаңдырып турар. Ол талазы-биле олар бүтү-шкө шенелде ажылдап-ла кирип турарлар. № 9 школа болза, улус-чу педагогиканы сис-темаже кириер согула-галыг, ол талазы-биле чо-гадыкчы дилээшкенилгит. Уругларын билинин ден-нелини айы-биле класстар ажыдарын шенеп турар школалар база бар. Чижээ, 11 дугаар школаларда сески класстарда бир классты-ла

кен өөредилге чылында № 3 школага ажыттыгын. Физи-ка-математика, нийти эртем-нер уламышкыныг клас-тарга өөреникчилер олар-ның боттарының база ада-мисеринин күдөли-биле ала-лап алган, нийти эртем-нер класстарга математика, фи-зика кичээлдерин өөзө-жөт-кенинде орус дылды, аш-тыкы дылды, литератураны болгаш өскө-дө өртем-ниң шагың көвүдөткени дээр чикетиг. Ажылды эгелзэн болганда, ону кончут, кичээ-гейиң эчизинге чедиреринин чуугазын чуугалайып тур-ар бис.

Оон ыяаг келер үедиги мергежилди өөреникчилер-ниң шың, бодамчалыг шилип алырыңа бо-ла ажылдар, класстар, школа ийг бээр укуртур.

— Орус дылда өөрен-ип турар школаларга тыяа-дылды өөредип хоорай школаларыңа практикал-гө эгелзэн болгай. Аныс-ла Куларовна, ол талазы-биле чууга чуугалап болур силер?

— Тыяа дылды рес-публикамыска куруне дылы кылдыр албан өзүзү-биле «Фирлан-болгай» ыңчангаш ийг дыл-ды билгирин, өөрени-рин чуугазын дугайында айтырыг чыгарып тургустун-п келген. Эртен өөредилге чылында орус дылда чууга-лаар уруглар тыяа дылды өөренип. Оон түнел-биле

башкылар челишпези. Оон башка, тыяа дыл өөредип, нийг кичээлдерин школалар коллективтери деткип турар.

Бо талазы-биле ажылдыг даштын чедип алырыңа ону өөредиринин методиктиг тайылбыр чүүлдерин, про-граммаларын даяр-ип үндү-ри негетинип турар. Аваа хамаарыштыр база бир бо-дал бар: черле ыңчангаш рес-публиканың Дээди Совети Министрлер Чөвүлгө «Орус дылда өөрен-ип турар школа-ларга болгаш уруглар сад-тарыңа тыяа дыл» деп эр-теме студенттериниң пед-агогика институтун бааза-аңгыга өөредип, белеткен болурун айтырын моон сонгар-лаа болза эки хире.

— Чангыс аайлаңыг кал-ган уламышкылаз унеринин аргазын дилеп, сөөлүг үдөшкө, өөредил-геге уругларын сал-ым-чааның, хөө-нүн, чүвениң ши-гелди алыр дептелиң ба-рымдаалар көстүп турары

ниити байдалды көөр согула-галыг көрүлде-конкур-даа эртен. Ол ажыл база шуу-дап кел чыдар деп болур. Амгы үеде сес школада тыяа-дылды 1039 уруглар, оолдар өөрен-ип турар, колдуунда эге класстарда. Чижээ, кыл-дыр чуугалайын, 8 дугаар школада тыяа дылды орус уруглар, оолдарга башкы Р. Д. Ховалыг өөредип тур-рар, а 12 дугаар школалар кичээлдерин С. Ч. Сарылар эртерип турар. Маана багай бооп турар бир чүүлүс — башкылар челишпези. Оон башка, тыяа дыл өөредип, нийг кичээлдерин школалар коллективтери деткип турар.

Бо талазы-биле ажылдыг даштын чедип алырыңа ону өөредиринин методиктиг тайылбыр чүүлдерин, про-граммаларын даяр-ип үндү-ри негетинип турар. Аваа хамаарыштыр база бир бо-дал бар: черле ыңчангаш рес-публиканың Дээди Совети Министрлер Чөвүлгө «Орус дылда өөрен-ип турар школа-ларга болгаш уруглар сад-тарыңа тыяа дыл» деп эр-теме студенттериниң пед-агогика институтун бааза-аңгыга өөредип, белеткен болурун айтырын моон сонгар-лаа болза эки хире.

— Чангыс аайлаңыг кал-ган уламышкылаз унеринин аргазын дилеп, сөөлүг үдөшкө, өөредил-геге уругларын сал-ым-чааның, хөө-нүн, чүвениң ши-гелди алыр дептелиң ба-рымдаалар көстүп турары

кончут ая. Черле ыңчангаш өскө адырларда дег школа амыдыралында тургустун-п турар айтырлыглар эвээш эвээш-даа болза, бурунгар көрүш бар-дыр...

— Бо өөредилге чылында өөредилге планында өскөрү-гелер база болган. Чижээ, шеригиниң эге белеткенини орунунга «Амыдыралдыг оозал-ондактарыңа камта-лаа» деп чаа курст кири-ген.

Школалар аразының өөре-дилге-бүдүрүлгө комбинаты өөредилге-бүдүрүлгө шенел-де каттыжымшыны кылдыр эде тургустунган. Ол база ылыкче башкылар, ажыл-а-ый харызаларын эде көөрүп амыдырал база не-геп келген. Апаа бизнес-школаның ажылдып турарыг чуугалаарга-ла, уениң тын-жык иле ыңжажыл Парк-максерка салын, компьютер класстарын, кардондан Но-мар карттар чех ажыдары база көрдүңен. Рынок үе-енде ашкы-тоерин керек-ле болгай, ону боттарыңа ажылдап алыр апар бис. Школалар база ону эки би-лип турар.

Педагогикада шиптирлээр айтырлыглар эңмежок, ди-лээшкениң, чогадыкчы чо-рук бистерден негетинип турар. Ыңчангаш шиптир-лиг дилем дегелиң, хей болгаш эки ажылдары бис-терден хамааржыр.

Интервьюу Вера КУУЛАР алган.

Чагаалардан одурулгар

Кызылдың ийи дугаарыг ортумак школаларыңа чуул-га башкыы Анна Петрова Монгуш элчегил чуул-га кичээлиң бир класстың өөреникчилери-биле эрти-рип турар.

Уругларын бо башкыы Кызылдың ол ортумак шко-лазында элзэн хой чыл бол-ган. Ажылыңа чогадыкчы аргаларын ажылап, башкы-лар коллективинде мактал-ды ап турар. Оон башкарыл-ганы-биле уругларын чу-ураан ажылдарыңа делгел-гелерин наш удаа органи-застан.

Кызылдың дугаары 1 шко-лазының башкылары чаа өөредилге чылың байырыг байдал-биле утканнар.

Олар ОХЕМЧИКТИҢ фотолары.

Демдегелдерден

Чоокта чаа Тыва телеви-денне дамчылыгынга рес-публиканың башкылар билин бедир институту-нуң директору Михаил Ва-сильевич Борбай-оолду чу-гааның чүгөс төңүзүн дыйнаар аргалыг болганымга хомудалым. Чаа болалдар хей турган боор, хенит-лаа акыңгыг чууга чыгар, апаа дааныр, сайзаладыр дээр болалды чуугалап органын-га каттыгар кижизин чоруду. Ыңчангаш Тес-Хемниң школа-ларында чаа чамдык шко-лаларын адагылаан чүе. Бо мезгилде башкылар эвээш, черле сөөлүг чылдар-да эскерип, дыйнап, шүш-түрүп чорам мей. Берт-Даг ортумак школаның башкылар коллектив (Ди-ректору Клара Ивановна Комбу) ат-сураа дыйгыч тарап, алдаржыг бербес-даа, черле шору ажылдап тур-рар дээр мен. Школаның директорун кандыг чаа ки-жи дээрли, аныла-ла на-ша-да чыл болду. Коллективти башкарып шыдаар шынар-лыг, чаа чүдө-жө чууга-дулду, уругларга чоон кижи деп оон мурунда-ла шко-лаларга ажылдап чорла билер мен.

БАСКАН ИС БАЛАЛБАС

Ол-даа канчаар. Мен маака өскө айтырыг дуга-йын чуугалаар бодалым. Ол чүдүс, Берт-Даг шко-лазының амыдыралында бо-дум хуумда бодал турарым-биле эки деп санаар чүдү-дүм бар. Эртен өөредилге чылының түнелдиге күрүнө эза-менеринин үеинде орус, тыяа дылдар, физика, мате-матика дээрн чикетиг өр-темеринин доозарың эза-менеринин пединститут-биле дугурушканың бугаар-районун школа доозукчу-лары Кызылдың педагогика институтунда кириптин эзаменерин кылдыр база нады дугаарын шенеп тур-ган. Баштайгы башкы черле берге, доозукчулар бо улаада чүгөс школаны доо-зарың эзаменериниң Пед-агогика институтунда кири-ринин эзаменерин Кызыл-га кээп база домей-ле ду-жааганнар. Ыңчангаш ра-йондан шүтү 23 кижизин эзаменер дугааган, тос-кижи өөренип кирген, а Берт-Даг школаның орус дыл талазы-биле ийи, математикада ийи доо-

Башкылар хүнүңү бүдүзүңдө редакцияны улус өөредилге болгаш культура кидизиниң почтазыңа башкылар, оларның ажыл-жизиниң дугайын бижээш чагаалар районнардан эвээш эвээш келгилзэн. Ын-дыг-даа болур укуртур. чүе дие кандыг-даа ба-йырлар эш-өөрүңү, чоон кижилерин байыр че-дирмешкиниң чокка эртен билдингир. Ындыг чагаалар бисте база бар. Оларны чамдыктарын бо-гүтү согулап парадывыс.

ЭШ-ӨӨРҮМГЕ

Ужук-бижиксе өөренип, улуг-караал номчуптар апаргаш-ла, «Шыны» ном-чуп эгелзэн мен. Ужуксе бир дугаар өөренип эгелзэн үем — 1941 чылдың сентябрь ай. Солун чоокта чаа бир кесек парламенттин баар-га, шыны сөзгөзүн, ону чоктап, чалгаар шаг бол-ган мен. Харын мырмалыг нежээлдерде, шугулаксаар-

даа мен, ол хире хой чыл-да иштиңде номчуп келген солун үмөстөй бээр, са-гыш-сеткилде кичиге-ле боор чорду. Ам сөмө бижип олу-рарым бо.

Ам чуугаа уламышлап көрөй. Эртен районнуң Бай-Дагга деспен кыры че-ге чангыс бажыны артарат доорбаштар-биле тулуп каан. Школамыс ол. Школамыс ам бежен чыл бооп турар. Ыңчангаш Башкылар хүнүңү

бааза төрөөн школаларың 50 харлааны-биле ыңчангыс ка-дык өөренип чорам эш-өөрүмге, билгилер-биле бис-терин чепсегелзэн башкы-ларыска, школаның бөгүңү коллективинге «Шың» со-лун дамчыштыр байыр че-дирип олур мен. Бодум Та-дыг Балгазын суурда чурт-тал турар, пенсияда мен. Байырлар-биле чангыс класстарым.

ОЧКАА ДИРЧИНЧАП

Танды район.

БАШКЫВЫСКА

Школамыс бо хүнүңдө бежен чылын демделеп тур-рар. Ол Башкылар хүнүң-биле дактырлаа берген, ыңчангаш байыр чедирмеш-киниңиң чуртажок хей бо-лур. Ону айгы-аңгы чыл.

дарда чеже оолдар, уруглар дооспаан дээр. Амыдырал-дык, эртем-билиниң эгезин алгай школаларың коллек-тивинге солун дамчыштыр чүгөс экин 1984 чылдың доозукчуларын мурун-дан күдөлиң. Номчуп, бижип билбес бистерин эр-теме-билиңге өөредип каан башкымыс Н. С. Кендене байыр чедирип олур бис.

Берт-Даг школаларың

1984 чылда доозукчулары.

АВАВЫСКА

Бистин аавыс Валентина Тоорукпаевна Ондар рес-публика школаларыңа чээр-би үш чыл ажылдаан, өөре-дилге эргелекчиден, дирек-торлап-даа келген. Ава кижизин удурутур ажылдарга ажыл-

даары берге деп чүеңи ачам база бистер, уруглары, бичивистен бо хүнүңге чедип билп чорур бис. Ыңчангаш бажың ажылың, аргалың-ла болза, аавыска кылдыртпаан болар бис. Аавыска оон хей-хой өөр-еникчилери бижип, чаага чо-рудуп уттайн, байыр чедире-ринге дыма өөрүр бис. Ол харылааның бажың өөрү-чүг болбайн канчаар. Ава-мыска, оон удурутур турар Бора-Тайга ортумак шко-лазының башкылар коллек-тивинге байыр чедирип, чо-гадыкчы ажыл-жизин чүг-ле экин күдөлиң.

Ууглары: ОМАК-МАА-ДЫР ЧИНЧИ. ОРДАН. МААДЫР

Сүт-Хөл район.

УЛУС ӨӨРЕДИЛГЕЗИ: шокар медээлер

- Тыва Республикада бо чаа өөре-дилге чылында 138 ортумак, 118 долу эвээ ортумак, 13 эге, 7 тускай шко-ларда 64 муң 59 өөреникчи хаара туттунган.
- Өөредилгеге кирсе-даа, 123 шко-лада суг дашкылар, хоолалар кыл-дымыла, 10 школа бугуру четкен бай-далда турбушаан.
- Республиканың бүтү школала-рында чүгөс 32 класста деспейлер бар болуп турар.
- Тывааның бүтү школаларында куш-ажыл кичээлдер эртерип 156 мастерка бар.
- 112 спорт залдыг школаларың 60 хуузу дериг-херекселдер-биле ха-дыртыгын.
- Кызыл хоорайның школалары-нда 1039 орус нациялыг өөреникчилер тыяа дылды өөренип эгелзэн.
- Бий-Хем районун эң ырак Хүт суурунун эге школалар бо чаа өөре-

дилге чылында эгелзэн ортумак школа кылдыр ажылдап берген. Өөреникчилер ам Туран хоорай ба-рып, өөренип апарган.

● Тес-Хемде Самагалдайның долу эвээ ортумак школаларыңа база Бай-Тайганың Кызыл-Даг школаларыңа өөреникчилер улусчу педагогика-ны шенелде бугаар өөренип турар.

● Тандының Межегей школаларында «Школа — инкороп» деп шенелде өөредилге эки чорудуп турар. Ол ажылдар Кызыл хоорайның 5 болгаш 12 дугаар школаларында база эки организастантыгын.

● Республиканың школаларында пионер организацияларын уруглар организацияларын кылдыр эде алаан.

● Кызыл хоорайда дээди болгаш ортумак өөредилге черлеринин студиолары болгаш башкылары рес-публиканың ажыл-агымдарыга та-раа, сикен, картофель ажаллаадыла дузалажып чоруп турар. Ылаңгыя

Красноярскиниң күрүшениң агро-үстүрп университетинин Тывада филиалының 1-4 курстарының сту-денттери Тандыда ССРЭ-ниң 50 чылы атыг совхозтун картофель ажаллаадыла чүткүлүг ажылдап турарлар. Студенттеринин чамдыкта-ры республикадан дашкаар база ажылдап турар.

● Кызылдың пединститутунга МАР-ның Кобд аймааның дээди өөредилге черинин студенттери дуржулга солчуп аалдан чораш-чана берген. Ийи институттарын аразында ыңыраатчы, интернационал-чы харылаа улам бижиккан.

● Республиканың башкылар билин бедир институтунун ажаллаады-лары Башкының хүнүңдө тураак-кал нежээлгичи организастан эртерип, Шыңдык мармалдарын дүшүрүл-дүтүп олур эртен. Ол ышкан бот-тымгылар композитор Нертик-оол Монгуш удуруткан концертчилерини ыры-шоору база чангылаар.

ТӨРЭЭН УГБАМ ДЕК БАШКЫМ

Ортумак дурт-сынын, шө-вергин херэженин бичимин ден-не билер кижизин мен. Ыңчангаш-даа оон-биле чан-гыс школага эгин жожа ба-зып, кады ажылдап бээр мен деп чүе сагымыга беэин кирбейн чорам. Оон-биле Ак-Довурактын ийи дугаар ортумак школаларың таваржы бердим. Ол мени бышпаан чодураа дег на-рктарының эрчим көрүжү-биле чылыг-чымак, хөгүдү хүдээп алган чүе. Оон эге-лээш-ле, оон угааның сү-мелерин, ажаллыч дур-жулажып хүн бүрү көрүп чынап, башкы ажылдыг чамдыктарын чоруту шин-гелзип ап эгелдим.

Төрөн угбам ышкан апар-ган ышкан башкы-биле кады ажылдаарга, артында сагыс-ка өөрүнүгү, ол кичээлдер-ге канчаар белеткениң оон солун кылдыр эртерип, өөреникчилерин кижизин бугуру-биле канчаар чууга-лажырын үрүлчү айтып берип, ажыктыг, өөредил-геге сүмелерин берип келген.

Ол хүндүлүг башкыны Сарылар Саятеевтана Там-дын-оол дээр. Та чеже кижизини амыдыралдыг орутуңа үдөп, чүс-чүс оолдар, кыс-тарын дээди ортумак өөре-дилге черлеринге атыгар-чун чүе. Эпиг-элзек, хүл-дүмүргей шырайлыг, улуг-ну улуг дээр, бичини би-чин дээр, чүрүңде биян долган ол башкымыска Со-циалисти Күш-ажылдыг Маалдыр деп хүндүлүг ат-ты тысырга, дыма-ла өөрөн-бис.

Бистин школада ат-сураг-лыг дуржулажып башкы-лар-ла хей. Оларга башкы-лар коллектив, өөреникчи-лер чоргаарларын. Хүндүлүг башкылар Эмчилдей Абган, Долус Кулар, Зоя Сааза, Айлан Оон, Анна Чымба, Александро Донга болгаш өскө-дө бугуңу башкы-лар ажылдаар. Бурутур су-ралгаларын. Оларны ки-чээлдер бедик шынарлыг эртип, өөреникчилерге бий-жиг билини берип турар. Башкы эш-өөрүмге болгаш республиканың бүтү башкы-ларыңа хүн дег аса-кежиги, кан дег кызылшылды, бүтү таладыг чедиринин чү-ректин ханымыңа күзеп эрчим.

Галина МАКСАКОВА.

Найонал школаларга орус дыл башкымы.

нийг үндөзүнн өөредип эгелей берген. Ол класста эи шыраак дээр башкы надрларын бажылаан. Шко-лазыңа (өскө-дө школа болгай-ла) келгилгид надрлар белеткен алыр дээр, бо коллектив ол хире кызылдып турар-дыр. Башкылаашың ажалыңа мурункан арга-дуржулганы райондан, рес-публиканың чурт шитинде-даа тыг ап, уругларга угаа-дып турар. Чүвени наичап билер, бара-бара теринин башкылар оларын аразын-дан үнер чааваас.

Берт-Даг ортумак школа-зында бежен чыл дугуру-лу-ла байлап дуржулга чыл-дын-оол дээр. Та чеже кижизини амыдыралдыг орутуңа үдөп, чүс-чүс оолдар, кыс-тарын дээди ортумак өөре-дилге черлеринге атыгар-чун чүе. Эпиг-элзек, хүл-дүмүргей шырайлыг, улуг-ну улуг дээр, бичини би-чин дээр, чүрүңде биян долган ол башкымыска Со-циалисти Күш-ажылдыг Маалдыр деп хүндүлүг ат-ты тысырга, дыма-ла өөрөн-бис.

Бөгүңүс чөгадыкчы, дилетти салым-чааның, башкыларын башкыларга курдан чедир мөгейбес аргамыс чок.

Бөгүңүс ДИРЧИН.

ТӨЛЕВИЛЕЛДЕРНИ ЧУГААЛАШСА ЭКИ

ТАРН-нык ажылын жандыг-даа хоойлуга дайыма сактап, ми-чаарлагы кижигиерин ВКП(б)-ге чапкыстап жүзүп алганы-биле ук-нам чайгаар-ла чыккан чүве бо-гай. Борга жындыг фактыны ки-рер бодам, чүз дээр, ВКП(б)-ге чүзүп алган АРН кижигиерини-ниң партиялыгына ол намага на-мадан калжана чедир кижигиер-чор-ранын ичкан-на айткан калт тур-гай, оол бээр ол партияны кижиги-гү документтерин чеже-даа на-тап чарткан, чаа билет салында-ла кыдыг бижилгени арттырып турган. СЭКП кижигиериниң би-леттерин чарттырып 1979 чылда сөөлүгү катат кылган.

Тываның Араттың революстуг на-мынга 1941 чылдың декабрың 30-не кандидаттап кирген мен. Канди-дат стаж ол намага мынан бир чыл турган. Ол ставтык дүрүм су-гуар сагын арткың, 1942 чылдың де-кабрыда ТАРН-нык чыгыне кижиги-еринге кирген мен. 1979 чылда СЭКП-ниң чартыпал билеинде (кежигиер чеке-даа намага на-тап чарткан) чарттырып 1942 чылдың декабрында 1944 чылдың октябрыда чедир ТАРН кижигиер-нү деп бижилгени.

ЧААРТЫНАРЫ ХЕРЕК

Амгы үеде коммунист партиянык катат тургустууларынын айтканы орта билдирген турар. Оол дүшкени-биле холбаштыр бодун коммунистер чүзү болуп турарыл. Дыка хой кижилер компартиянык орунга чаа партия тургустуулар ужурут деп бүзү-редил. Шаа кичаар сапан турарларын бирээни-ге Барымы-Хемчик районун Эрг.Барлык школа-зыны директору Маадыр-оол Дооревич Саяа ха-мааржыр. Чөре мынча нинти тургустуулар байдал дугайында бодунуң кезек бодаларын ол бисинг корреспондентивис Надежда Эргепке чугаалап бер-ген.

— Төгү эртемин школада башкылар турар мен. Амгы үеде дыка берге апарган чүзү-дир: төгү юмариныда бир аягы бижилгени амырар-ла бир еске, бодун партия, совет, профсоюз ажилда-рында-да алаан хой чыл-ларда ажилдап чордум. Ажы-биле чугаалаарга, компартиянык нинтилеге сөөлүгү үеде ролжунуң кес-кү-биле кудулааныңа хо-муд, бодунуң 1989 чылдан бөрү хуңдурду бөзүн хө-мүм чок болуп турду. Ат-алдары чок калган чүвени чоңга чеже-даа сыйгаарга, оол даштын бөрү эвес.

Ам мен бодат турарымга, компартиянык орунга ат-алдарды еске партия хе-рек. Оол башка ажилдагы чорудары бергенде турар-дыр. Чонун чырыдышкыны ажылы шуут ат болуп деп барды. Кижилерин калчеп өөрдүң, кижилеринде? Бо айтканыларын чаа партия

СЭКП ам буурап дүшкенде хой чылдарда партия кижигиер чоран-нар канчалза эки деп дүзүрүп оор, ылаңгыя мен ышкыш хоо-чуннары бо айтканы хөзөтпес, дүзүрүтпес арга чок.

Мындыг байдалда Тываның Арат-тын революстуг намын катат тур-гузар талазы-биле оргкомитет ажилдап турарын, белеткеди чо-рутуу, тургустуу намын про-грамма биле дүрүм төлөвилерин белеткеп алааның «Шын» солунда бижилгени дыка солун айтканы деп көрдүм. АРН-нык калт тургузар деп инициативаны дүзүр мен. Оргкомитет программа биле дүрүм төлөвилерин чугаалажып көрүм. Кы-дыр массалык информациянык чеп-сектеринге чыгарыла-ла бээр. Чугула бо айтканы дыка уездиктир-база дээр күзөлим бар.

Тургустуу намын Тываның Араттың революстуг намы деп ала-ры чүзүлдү бээр. Ол намын парла-мент хевирини кылдыр кылдыр. Чоокку сорулгазын Тыва Респу-бликаның экономиказын криматиг байдалдан уштурунча, аяаң үндө-лөш, Тывада чурттап турар бүгү чоңун амыдырат денемил бед-деринге кижигиерин утлаары, өн-

чүнүк бүгү хевирлерин, арат база тараачын ажыл-агыйларын, боду-ругучи ажыл-чорудуганы дүшкө-ри дээр ышкыш программа төлө-вилеринге кирер-ле айтканылар ар-бын, Энис сорулгазы — социалист-ти шилиге. Программа, дүрүм төлө-вилерин чугаалажып наама-биле кижигиеринге ала белем мен.

Тургустуу намага ТАР үзүндө ТАРН кижигиер турар, ВКП(б), оол СЭКП кижигиер чоран ком-мунистер ол намага кирерин күзөп билдирерини кирер бола, оол сайгарып көрөш, ук кижиги АРН-га болгаш СЭКП-ге турган стажын арттырышкан, ТАРН кижигиеринге чүзүп ап болур дээр дугайында дүзүмүң төлөвилеринге айтканы, оол тургустуу хуралга шийитиле-се кандайгы деп санадым мен. Тыва-нын Араттың революстуг намы депшилтеди наа турган, тыва улустун төөгүзүш оол ролу утул болганын кым-да мармашас. Мээң бо саналымны оргкомитет болгаш чөре өскө-даа аштыр канчаар кө-рүп турарын «Шын» солунуң арыл-нарында номчусар-дыр мен.

Кызыл.
(Материалдык гонорарын «Шынык» агар санынче шилчедерин диледим).

информация алыр солуну-ры болгай. Солунуң үнөмүң турда, бистер «ыңча дээ», мынча дээр» деп дүзү бол-ган дамчыр мелдө дүңнап турдугу.

Чөре мынча бистин Тыва республика бот-догунаа чүве болганда, бот-башкар-нып ажилдаары чугула. Чежеге дээр сонгаары өт-түпүз кээр улус бис? Эрткен соңгуладаларга ажал чорудуп тургаш, дыка-ла хичкектен-ген бис. Соңгулааны Тывага таарыштыр канчап тургустуу ат шыдаас чүзүл? Билең-ла Москваны олчаан өтүтүш турар.

Ам партия ажылында хосталган хой уаус бар-дыр. Оларын аралаша билг-мергендиң кандай кижиги-ерлер чок бээр. Чамдыктары партия ажилдакчыларын шуптузун бактаскар, куду баарын болаар. Ол кыл эвес чүзү-дир. Партия ажилдакчылары чоранар-ны моон сонгаар шын ту-рушка тургузуп, оларын ар-а-дурмузгазын чөптүр ажалгай. Бистер, тывалар,

Россияны хой өтүтүп-ле, «партократ» дээр чижек-тиг үн-дөң сөстөр ажы-лап туруп берген бис.

Мен ам школа директору кижиги болганымда, бодунуң бергендерин, айтканылар-ымын база чугаалаар бодат тур мен. Суурда чаа школа түдүп эгелеш, ону ара каап-кан. Ам ону кым түдүп тура-ры шуут бидирген. Уш кат кылдыр көрүп каан школаны ам мырпайыл ийи кат кылдыр төлөвилерин эле көрөш, түдүп хаап кааптар-лей берген. Школаны туту-руларын чыгышчы совет хирезинде, ону төндүр кыл-дырткы алырчың кенчүс кичкениг сабайн турар. Амгы үеде эки школада ийи эгелешче 600 ажыг өө-ринич кичкелдеп турар. Бот-тарымча ала-биле чамдык тарымча партиянык шийитиле-редилең. Чынык ала-биле айтканы бергенде келген үеде узаткан хун бөлүктөрүн 8 чедир ажалгап, хуңдусуң үеде 100 ажыг урунук чөм-герип түр бис.

Уруг-дарыг кижигидилгенин айтканыларын чүзе школа эвес, а бүгү нийетте шийитиле-редилең. Мааңа хей-ниги организациялары ажы-ла чарткыш, чаа бөзү-биле ажилдап кезери күзөңгит. Чаа партиянык чугула сорулгазы база алаа дүжүп, келер үениң салгалы төлөпкит кылдыр кижигидер херекке эгелечик болгаш илсеккир чорун көргүзери деп бодар мен.

начальник Рауль Себра меделел кылган болгаш чурттуу халаттан камгалап алыр дээр армия эрге-ча-гырганы холга алыр ужурга таварышкы деп чугаалаан.

ОН ДӨРТ ПАЛЕСТИНИННИ БАЛЫГЛААН КАИР. Израиль эжелет-кен Иордан хемин оо тала-ры өрнине болгаш Газа секторунга израиль полиция-нык база палестиниянык аразынга месидекишчилер сөөлүгү хуңдур болган. Оол түнелдинде он дөрт па-лестинияны израиль поли-цейкир балыгалаан деп, «Аш-Шарк аль-Аусат» солун дүңнаткан.

ЗАИРДЕ БАЙДАЛ КИШАСА. Төп Амери-када 26 миллион чуртта-кчылыг база француз дылдыг Заир Республикага сөөлүгү хуңдур көрүм-чүрүм чок шыгыны болушчуларын түнелдинде чурттуу пре-мьер-министринге эрге-ча-гыргага удурлашышкан тур-ган күштеринг төлөкчиги-нин томулаан сөөлүнде байдал чоорту экинчи тур-гар, Заирин президентин Сесе Секо Мобутуну Амери-каның Каттышкан Штат-тары дөңсөз дээр америк администрацияны чаа пре-мьер-министр шыгыны буруу шапкан. Заирин амгы пре-зидентинг дөңсөз дугайында айтканыга хамаарыш-тыр бодунуң тургузуп Фран-ция ам-даа тодогалааган.

ИРАК ЯДРОЛУГ ДАЙЫНГА БЕЛЕТКЕНИП ТУРГАН БАГДАД. Каттышкан На-циялар Организациязынык эксперттер Ирактын ядро-луг күчүзүң дугайында чажыт хей саным мате-риалдарын, медалерин, планна-рын тышкап болгаш ханыз-биле өөрини көргөн сөөлү-де мындыг түнелди кылган: ядролуг дайыны эгелээр-ген Ирак. Оол президентин Садам Хусейн белеткенип турган. Ирактын ядролуг ажилдап кылышканын Баадын чүк чурттарында байдалдан беши артык шы-нарды болган. КНО-нуң экс-пертериниң нийитин-биле беш мум арын документтерин Ирактын чажыт шыгжамыр болгаш кадалаанын чө-релден тышкап. Эксперт-тер Багдадтан Нью-Йорк-ке чоруткан.

ИРАК ЯДРОЛУГ ДАЙЫНГА БЕЛЕТКЕНИП ТУРГАН БАГДАД. Каттышкан На-циялар Организациязынык эксперттер Ирактын ядро-луг күчүзүң дугайында чажыт хей саным мате-риалдарын, медалерин, планна-рын тышкап болгаш ханыз-биле өөрини көргөн сөөлү-де мындыг түнелди кылган: ядролуг дайыны эгелээр-ген Ирак. Оол президентин Садам Хусейн белеткенип турган. Ирактын ядролуг ажилдап кылышканын Баадын чүк чурттарында байдалдан беши артык шы-нарды болган. КНО-нуң экс-пертериниң нийитин-биле беш мум арын документтерин Ирактын чажыт шыгжамыр болгаш кадалаанын чө-релден тышкап. Эксперт-тер Багдадтан Нью-Йорк-ке чоруткан.

ИРАК ЯДРОЛУГ ДАЙЫНГА БЕЛЕТКЕНИП ТУРГАН БАГДАД. Каттышкан На-циялар Организациязынык эксперттер Ирактын ядро-луг күчүзүң дугайында чажыт хей саным мате-риалдарын, медалерин, планна-рын тышкап болгаш ханыз-биле өөрини көргөн сөөлү-де мындыг түнелди кылган: ядролуг дайыны эгелээр-ген Ирак. Оол президентин Садам Хусейн белеткенип турган. Ирактын ядролуг ажилдап кылышканын Баадын чүк чурттарында байдалдан беши артык шы-нарды болган. КНО-нуң экс-пертериниң нийитин-биле беш мум арын документтерин Ирактын чажыт шыгжамыр болгаш кадалаанын чө-релден тышкап. Эксперт-тер Багдадтан Нью-Йорк-ке чоруткан.

ИРАК ЯДРОЛУГ ДАЙЫНГА БЕЛЕТКЕНИП ТУРГАН БАГДАД. Каттышкан На-циялар Организациязынык эксперттер Ирактын ядро-луг күчүзүң дугайында чажыт хей саным мате-риалдарын, медалерин, планна-рын тышкап болгаш ханыз-биле өөрини көргөн сөөлү-де мындыг түнелди кылган: ядролуг дайыны эгелээр-ген Ирак. Оол президентин Садам Хусейн белеткенип турган. Ирактын ядролуг ажилдап кылышканын Баадын чүк чурттарында байдалдан беши артык шы-нарды болган. КНО-нуң экс-пертериниң нийитин-биле беш мум арын документтерин Ирактын чажыт шыгжамыр болгаш кадалаанын чө-релден тышкап. Эксперт-тер Багдадтан Нью-Йорк-ке чоруткан.

Телевидение

Понедельник

ОКТАБРЬ 7
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 «Даш чечек». Мульти-фильм. 8.30 ТМА. 8.50 Концерт. 9.45 Уругларга фильм. 11.50 Футбол до-чула. 12.20 «Испра — мастерлер хоорайы». Теле-фильм. 12.40 «Ылаң эвес болуңа, дыңнава». 13.45

Вторник

ОКТАБРЬ 8
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 «Эртен». 9.05 Уруг-ларга дамчыдыгы (немец дыл кичээли). 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен телефильмин баштайгы көргүзү. 1-ги серия (Италия). 21.00 Информастыг программа. 21.40 Кипсерпантин-класс. 22.20 «Биркалардан мээр-лөр». 12.35 Улусту тоолдары болгаш язы-бур чурттарың улустарың притчалары. 12.40 — 13.30 «Суг кырыңа чирк».

14.30 «Телемист». 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 1-ги

Среда

ОКТАБРЬ 9
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен телефильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

Четверг

ОКТАБРЬ 10
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 «Эртен». 9.05 «Эа». 9.35 Барымдаалыг фильм. 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 3-кү серия. 11.45 Чугула репортаж. 12.00 ТМА. 12.15 ИХМ-ниң ме-далери. 12.30 «Алексей». Барымдаалыг телефильм. 1-ги, 2-ги сериялары. 14.10 Р. Идрисова биле Г. Фаузул ырлар. 14.25 «Теле-мист». 15.10 «Ольшанский-ниң кара шивээз». Уран-чечен телефильм. 1-ги сериа-зы. 16.15 Музыка шыгжамы-ры. 17.15 Мультифильм. 17.25 Ажык чугаа. 18.10

Пятница

ОКТАБРЬ 11
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 «Эртен». 9.05 Мульти-фильм. 9.25 «...Он алды хар-лыгларга чедир болгаш оон-даа улугларга». 10.00 «Эрге-жок чугула таварыла». 11.00 «Музыка болгаш мода». 12.00 ТМА. 12.15—13.45 Н. В. Тоголь. «Кадайланышкың». Фильм-шин.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Ольшанскийниң кара шивээз». Уран-чечен теле-фильм. 2-ги серия. 16.20 Бистин салдымы. 16.35 «Хуу-лаазын папак». Уран-чечен

Суббота

ОКТАБРЬ 12
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 Концерт. 7.00 Теле-фильмин баштайгы көргүзү. 7.25 «Бичин өңүктөрүн ужурадалары. 1-ги, 2-ги се-риалдары. 8.00 Ритмичиг филь-м. 8.30 ТМА. 8.45 Эр-теги хөгүлү программа. 9.15 Чарлатинмаан аны-чорук. 9.45 «Бурда молд» көргүзүп тур». 10.15 Калкы-шыл. 10.45 «Дирит амытан».

Воскресенье

ОКТАБРЬ 13
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 Ритмичиг гимнастика. 8.30 ТМА. 8.50 «Спортло-тирак». 9.05 «Эртен эрте». 10.05 «Ада-чуртка бараан болушкың». 11.05 «Эртенги чылдык». 12.05 «Аян-чорук, сулар клубу». 13.05 Көз-дөз дамчыдыгы. 14.05 Чаа сатал шийип ап тур. 15.05 ТМА. 15.20 «Ынчаар чурт-

Мультифильм. 13.55 Теле-фильмин баштайгы көргүзү. 15.00 ТМА. 15.15 Кыска метражтыг уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 16.30 Н. В. Го-голь. «Кадайланышкың». Фильм-шинин баштайгы көргүзү. 18.00 Телефиль-мин баштайгы көргүзү. 19.10 Мультифильм. 19.20 «Фонтан». Уран-чечен фильм. 21.00 Информастыг програм-ма. 21.35 «Ыры-91». 22.40 — 23.45 Техпасар. 23.45

сериалы. 16.25 «Нотавасия». Мультифильм. 16.50 «Чем-пионнар-биле кады». 17.05 «Уругларгы музыка клу-бу». 17.50 Телеочери. 18.10 Соңуургантарга. 18.25 «Бло-кнот». 18.30 ТМА. 18.45 Политиктиг диалогтар. 19.25 «Ийн алышкы». Уш сериа-лы уран-чечен телефиль-мин баштайгы көргүзү. 1-ги серия (Италия). 21.00 Информастыг программа. 21.40 Кипсерпантин-класс. 22.20 «Биркалардан мээр-лөр». 12.35 Улусту тоолдары болгаш язы-бур чурттарың улустарың притчалары. 12.40 — 13.30 «Суг кырыңа чирк».

14.30 «Телемист». 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 1-ги

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

15.00 Мультифильм. 15.15 «Өскө хоорайга чашкың». Уран-чечен телефильм. 2-ги серия. 16.20 Барымда-лыг фильм. 16.45 Соңуур

16.30 «Эртен». 9.05 «Чем-пионнар-биле кады». 9.20 «Уругларгы музыка клу-бу». 10.05 «Ийн алышкы». Уш сериалы уран-чечен теле-фильмин баштайгы көргүзү. 2-ги серия. 11.50 Телерадиоконкурст лауреа-ды С. Горюнов ырлар. 12.00 ТМА. 12.15 Делегей ролжунуң дүлүгү. 12.45 — 14.00 Барымдаалыг теле-фильм.

Аар атлетика. Делегей чөм-пионады. 00.30 Автор теле-виденин. 02.15 — 03.30 Концерт (АКШ).

ИЙНИГ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
ТТ дамчыдыгалары
8.00 Эртенги гимнастика. 8.20 Бистин салдымы. 8.50 «Ноканың музтагы-чорук». 9.40 Бурунгу Залааның танчылары. 10.00 «Мэз-а ынак театры». 11.00 «Бо-гун боданып көрөлинер». 11.30 Информастыг коммер-ция телепрограммасы. 12.00 Барымдаалыг фильм. 12.55 Хостуг хуруш. Делегей чөм-пионады.

ТТ дамчыдыгалары
14.25 Баскетбол талазы-биле АКШ-тың чөмпиона-рада вернисажы.

ИЙНИГ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
ТТ дамчыдыгалары
8.00 Эртенги гимнастика. 8.15 Француз дыл. 1-ги чы-лы. 8.45 Француз дыл. 2-ги чылы. 9.15 Ритмичиг гимна-стика. 9.45 Эрудиттерге сула шимчээшкни. 10.15 Орус культура дугайында беседа-лар. 4-кү дамчыдыгы. 11.00 «Ажык чок чүве». 13.00 «Александровскне Цетая-нын эртен чажы». ТТ дамчыдыгалары
13.25 «Чөрдүздөңгү бай-дал». Уран-чечен телефиль-м. 1-ги серия. 14.30—15.30 Телефильмин баштайгы көргүзү.

17.15 Телефильм. 17.25 телевиденинниң

8.00 Эртенги гимнастика. 8.15 Немец дыл. 1-ги чылы. 8.45 Немец дыл. 2-ги чылы. 9.15 Адам Смиттин акша-хө-региниң. 9.55 Авторлар про-граммалары. 10.30 «Будак-

ЧАРАШ КАРАМ

Хөөрөжип чугаалашкан саямда-ла
Хөгдүр-баштак бүдүжүнү чаптай боор мен.
Эдим-ханым чымырадыр сула чаптар,
Эрес-тир сен, ордан-дыр сен, чараш карам.
Доураган карактарың оттарыңче
Дорт-ла көргөш, таалага алзыттар мен.
Хүдүмүзүгү жипкан арным херелденип,
Хүн дег чырып, чүрөккөйөм чылыдып кээр.
Сеткимдиче чоок болгаш эргим-дир сен,
Сөзө ол дөш ынак-тыр мен, бүтүрөп көр.
Ынакшылым шыңчы сөзүм берип тур мен,
Ынангытгы ажиң боор мен, чараш карам.
Аяк САНЧЫ-ООЛ.

Концерт репертуарыңа

ЭДЕГЕЙНИН КОЖАҢНАРЫ

Уруг:
Олбук ышаш шынаа, шы-
тыт
Ойнап өскөн Эдегейим,
Ой-кыя чангайлаар
Омак-хөгдүгү кызы-ла мен,
Оол:
Шынаа шыгы, хөлбөк оңду
Сырып каан дег Эдегейин
Сырыпмадыр сыгырттыр
Чылыгызы огу-ла мен.
Уруг:
Артым шадм калар оңтут
Аржаан сугдуг Эдегейин
Арбын көвей малын чалаар
Ажыл-ишчи кызы-ла мен,
Оол:
Эртеп эрте хектер, куштар
Эдип чаржыр Эдегейин
Хөрөк-чүрөк куюмналдыр
Хөөмөй-ээр огу-ла мен.
Уруг:
Хажымында дегем шаттыг
Калар оңтут Эдегейин
Наш чуан малын чалаар
Надартызы кызы-ла мен,
Оол:
Хаагында хана тазар
Налба баткан Эдегейим
Сарра КУУЛАР.

Шоодуглар, анекдоттар

ДУК ПЛАНЫ КҮҮСЕТТИНМЕС БООР

Хрущев мурнакчы хаван
азыракчы хөрөжөн киж-
и-биле чугаалайып тура:
— Бо чылын этт планн
тайылгы-ла ажыр дугаар-
дыр силер аа—дэш, оон

кончуг семс ужазын часка-
гылаан.
Хаван ажаакчызы тура:
— А дук планы күүс-
еттмес боор—дэш, Хрущев-
тун тас бажым суйбап каан.

КЫМНЫН ООРУ КОНЧУГА

Американын президентизм
биле Хрущев оор-сук дуга-
йында чугаалайып олура,
та чүгө-ле ийик, оларын
аразынга маргылаа туңп
келген. Чурттарың баштыг-
нары оорларын мактап эг-
дешер.
— Бир эвес бистин чунар-
башкымыска чунар болуя-
за, сөн ырыктажындан
бээр оорлап алгаш баар —
деп, Американың президен-
тизи мактанган.
— Кай, шынал-ла бе? —
деп, Хрущев хөөктүргөн.
— Бузуревсе болуяза,
менеп көр даан —деп, Аме-
риканың президентизи чуга-
лаан.

Хрущев чанып келеш,
совет оорларың беким мер-
гездилдин бадыткаарың
аргашы тып чалат каан.
Американың президентизи
ниң ужуң кээр хуңу келген.
Хрущев бодамашаан.
Ажыдаар өрөлүннй сонга-
андан көрүп турарга, «За-
порожек» маннап эрпип
чыткан. Хрущевтун сый-
жына кажар бодал кирип
келген. Ол «Запорожчик»
дустуруп алгаш, ону муну-
каш, Американың президен-
тизи уткуп чорупкан.
Американың президентизи
ани «Запорожчик» олутруп
алгаш, Кремлеке чоруп ора,
машинаның моторун бүүдү
өжүрүкөш, Хрущев оон
мурнуку каподун ажып
көргөш, халакат-хилектеп-
ле үнгөн.
— Чүү болду?—деп, Аме-
риканың президентизи ай-
тырган.
— Халдып олтурувуста мо-
тору оорлап алгашкан ыш-
кажыл—деп, Хрущев хары-
лаан.

СОЛЧУП АЛГАН

Чапаев биле Петя актар-
дан дөш чоруп оорлар.
Орукта чангыс терек кожа
берген турган. Чүү-даа бол-
за, анык кижиле болгаш,
Петя теректин бажыңче үнө
халы берген. Назыны арай
улгады берген кижиле болгаш,
Чапаев уңуп чадал чыдыра,
актар ону туудуп алгаш, өт-
теп-ле эгелешер. Чапаевти
этээр дөш актарың мы-
рыдай шаа төнүп каан.

Оларын бирөөн:
— Дыштанып, аштанып,
чөмөйөн алымылар—деп-
тир. —Оон уламчылаар бис.
Актар чөмөйөн олутуп
алгашкан.
Чапаев:
— Петя, солчуп ап көрө-
дү—деп чугаалаан. —Улаш-
тыр этээр болза, өлүп
каар чыгыр-дыр мен. Сен
анык кижиле шыдажыр боор
сен.

ЭМНЕДИП АЛЫНАР

Кыдат Улус Республика-
нын Шеньян хоорайында
Ляонин академиязынын
улусчу кыдат медицина-
анын специалистери ине
болгаш массаж-биле эм-
нөөшкүннөрн чорудуп ту-
рар. Олар дараазында
аарыглары эмнөөр: чүс
аарыглары, периферия, нерв
системазынын, баш
аарыглары, куяа болгаш
нүсрөз аарыглары, улуг
үсүрөөз чигир аарыгы,
үрө чок чорук, ижин-шо-
йундуну гастрити, брон-
хит, тиништар аарыг, уйгу
келбестээри, энурез кулак
аарыгы, диффуз-хоран-
ныг аоб, импотенция, баш-
мазны хан эргилдишкни
үреленини уруктары.

Хүлөп алышыкынары
Полиитикти чырыдышынын
бажында эртенгенин 9 ша-
кпант кезженини 18 ша-
кпант чедир чорудуп турар. Ол
бажыныч 3-ку казында,
Душкени чөмөйөнгө чап-
сы 12 шаптан 14 шапка
чедер.
Массажтаарынын бир
сеансынын өртөө 15
рубль. Эмнээрини куру-
зу — 10-20 сеанс.
Эмнээрин күзөөн-
нөрн дүргөн ке-
линиче чапал турар.
Кыдат эмчилер инстин рес-
публикага 1991 чыдын де-
кабрь 15-ке чедир ажыл-
даар.
Тайылбыр алдыра 3.51 47
телефону ажылдап ботур.

АШАКТАРЛЫГ КЫСТАР

Дүш соонда шериг чоруп үс-чөгөш оолдарын дээр
дешкен кыстар аразында бир-ле мидыктыг чажыттары
солчуп, эп-найырадык аажок, кудумчуга көсүлөкөш,
ылай-бээр бажып турганар.
Бичиң суурга ындыг-мындыг чүсө чыдар эвес, чуртта-
чыларың чугаазы-биле алырга, бо бажып чоруп кыстар
шагда-ла душтуктарың келиң кыстар-дыр ийин.
Сайдаштың кыс думмазы бешки класкы, асыс дөспөс
Сайзаана уугазында айтырган:
— Урана угбалар ашактарың шеригже үдээрлери ол бе,
убай?
— Ойт. Ол чүү дээрин ол? Кымыр ашактарлыг чүсө?
— Авам силерин ашактарлыг кыстар дээр чорбадыс.
Чүсө чажылар улус силер?
— Чангыс класкыларын үдөйиң канчаар.
— Ол-дур. Ол-дур!
Сайдаш чугаалаар чүсө тыппан баргаш, хейте-ле
арткык өрөздөк телевизор көрүп олурган азынн кыйгы-
ган:
— Авай, авай! Маана келем. Бо Сайзаананы көрөм.
Ашак-ушак деп алгаш, бөрөңгө кижиле үс-дэиң чүсө
доктаалып алган—дэиң, азынне уткуштур баскан.
Чүү дээр кижиле-дур? —деп, азынн уругтарың
чугаазын дем-ле диннаан хирезинде, билбөчөкөш ай-
тырган.
— Мэң эжим Урана сугларың ашактарлыг кыстар-
дыр, душтуктарың шеригже бөгүн үдээрлери—деп,
Сайзаананың аксылан үмзөн сестерин немей тыртып
алганын боту билбөө.
— Ол чүү чүсө, Сайзаана? Улут дугаарын мича дивес
чөөр. Ооналган барып кыл, кызым—дэш, азынн урууну
хаазаңче чытпап каарга, Сайзаана онаалга кылдыр кижиле
бооп, етлөчө бар чыла, «ашактыг кыстар», «ашактыг
кыстар» деп аяар хирезинде, бүүдү каттырып каар-
га, азынн-даа угбазы-ла чөмөлөсө шыкш болган.
Сайзаана төрөн дуга онаалганын кымыр олура, угба-
зы Сайдаштың боташ оон өөрү Урана сугларың ашак-
тарлыг кыстар апарганың бир-ле дугаарында шыны-
биле чугаалааның чоргалтанып олурган.
Монгуш ДОЖУ.

Чыланнын хораны
кайы хирез?
Чылан хоранынын эм
шынарларыңа кижиле мөгөй-
бес арга чок. Делегей ры-
ногунга ол хоран алдын
орентик санжыгыла бол-
гай. А чүгө чангыс грам
хоранын «сап алырнга»
адак диве 100 чылан херек.
Новосибирсктин чылан ес-
түр чегинге эркен чыл
дыкка дүжүттү болган. Ын-
да 8 муң соастарлардан бир
литр ажыг хоранын алган,
ол дээрме мурунда чылдаа-
зынга болаарга, ийи капал
хей. Соок кештилерин эки
ажааганынын түнели ол
болган.
А бо чылын оларынч чөмө
шуут тулган эки. Казахстан-
дан тулуп экилчилер пага
эйдиле болбаазырадып берип
турар. Ажыгызы доран ил-
ден—баш саны ол-ла хөөрү
турда, саалда бүдүн чартып
кылдарып чеккен. Оон ан-
гыла 2500 хире чылан ол-
дара боту. Чөмөшкөн. Олар
ийи ажык чеге азырап ес-
түрери көрүдүн.
ЧЕЖЕ ДЕН БОДААР
СИЛЕР?
Чүгө чангыс Москвада эң
хөй—миллион ажыг рубль-
өңчү-хөрөгилгилерини саны
2500 чедир турар. Милли-
онерлерни ортумак чижек
назыны —20-ден 55 хар че-
дир. Оларынч 75 хуузу дээ-
лп эртемниң, 15 хуузу оон
мурундагы ажыкчылар.
Нийтизи-биле кол кезин —
эртем-техниктиг адрынын
ажыкчаларындан үнөн
бооп турар.
Анык совет миллионер-
лерини үш кол хевирлерин
социологтар ылап көргөн.
Бирги хевир —оон мурну-
ла албан-дужаал ээлеп чо-
рааннар. Оларынч ажыл-
чорудугазынч колдаан
адры —сады-наймаа, сол-
чула талаа-биле дуза че-
дирери компьютер адры,
делегей туризми.
Ийиги хевир —хууда күш-
ажыкчы ажыл-чорудуга
дугайында боа кооперация
дугайында хоойлуларың ху-
лаап алганынын соонда шим-
ченип эгелешер.
Үшкү хевир —оон мурну-
лаады дег, бүүдү аңыл-чо-
рудуга кылдыр азын-бүрү

ДУЖУТКУР ХУЛ

Кыдат тараачынар бот-
тарыңн ажыгыры болгаш
чаныш-шыныш чогу-биле ал-
даржаан. Ындыг болгаш
оларынч хол дегген чери
элбек байлак сөзүр. Уй-
кю провинциянын ыраккы
көзү черинде тараачы
Ю. Линьто чурттап турар.
Ол дынап көрбөөн элбек
дүжүттү өстүрер аргалыг
болган. Тараа тараан ге-
тарындан на 85-90 центнер
дүжүттү алган. Рыс болгаш
ногаанын дүжүттүрн база
эмгекчюктү алган. Оон мын-
дыг чаагай дүжүт ал тура-
рыңн чажыды чүдөл? Үнүш
бүрүзү агы-агы ыштар-
ның хулуңге ынак. Ол азын-
бүрү культуларың тарып
тура, органиктиг чөмөшчү-
дигелден ангыла. хөй чүүл
ыштарыңн хулуңу холу-
маан ажылап келген.
(Солунардан).

КАНЧААР ТЫВЫЛГАНЫЛ?

Кырган-ачам Сарыг Куу-
лар ботунуң үзүңде база
бир солун кижилеринч би-
рөөн чораш. Чыргакы, Да-
гыр-Шеми, Шеми чоңу ону
Чалбак-Сарыг джигир. Ол
адм-сураа алгаш агыч, боту
уран сөскүт, улус-биле шү-
лүктөп чугаалажыр, жоктуп
баштак чаныг. Ол үнөң
кырганнары:
— Кырган-ачаң уңтү-
жик билди чораш болза,
чогаалчы ботур кижиле-
ийиң —деп, турганнары
каш-даа удаа дымнаан мен.
— Кырган-ачам «контр-
ла» база четтигипкен. Ол
үнөң дара-башкаларын
арай дымдыг шүлүктөп шү-
гүмчүлөш, тос чыл алган.
Ол чылдарынын чартыны
баскан, агарып үнүп келген.
Кызылдан үнүш, үшкү хо-
нуунда Дагыр-Шемиге
аалыңга чадал чедип келген
дөр болгай. «Контр» кыр-
ган-ачамыс дөш улут уг-
бан, акымын школага хүлөп
албаан. Ыңгалда-даа олар
кызыл-елдерге улус кылың-
га кыстыгып чорашат, бот-
тары-ла өөрөңгө, бижик-
билгилер кижилер болган-
нар.

Школага өөрөңгө тураш,
чамдык оолдарга «контр»
огул диттип-даа чоруду.
Ынчан пиджере, комсомолга
кирип турумаа, чамдык
башкыларың дадалаап тур-
дулар. Эргим кырган ада-
мыстың хөй-ле шүлүктүрн
он эмгек-санчок салгалдары
үзүңде бижип ап чорбаа-
нымыска ам кээп бажымыс
«нактынып», хомадуп чоруп
бис. Черле ыначаш өгүлө
төгүдүстү бистер, тылаар
көзөк үлө утуп, дараазын-
да салгалдарга калдыг тө-
гүнү артыларың ожаавай,
бодаван чоранымыс ол-дур
ийиң.

Бир-ле катал кырган-ачам
куулар хөдү, куулар фами-
лияны канчаар тыкылганын
чугаалаан. Ол мынчар бол-
ган чүсө-дир. Бейне кыл-
дарынч эгезинде Чыраа-
Бажы чөмө чыл школага
дөшүрүтү каадыңга чаа-ла
өөрөңгө кирген турган мен.
Оон илелениң субботада
өөрөңгө келирмеге, авам
улуг-ла дөмбү дөлдүр дү-
ген эгт, үскөн далганын
быдаа тулукшай: «Кырган-
ачаңга апарып бер, огул» —
диди. Ынчан кырган-ачам
«Коммунизмче орук» хол-
костун ооролун танымыдап
турган. Огород суурдан элаан
ырак, агы Сут-Бакы фер-
манын үстүңге, чангыс терек
адаанга турган. Огородка

чедип келеш, бичиң боду-
газш тейжигеште, кырын
ситен, тал-биле шып каан
кырган-ачам чадырыңн
уңне көөрүмө, кижиле-даа
көөлбөс боорга, билдирим
морковь чалчыгажында-ла
бардым. Дөрт улуг морковь
назып алгаш, оларын Чыр-
гакы хөмдөн бажың алган
буганын кара суунга чүп
чыдырмады.
Колхозумуңу башкап олуң
Холу-биле казып оытаан.
Оорну туттум, шүлүк көрүң
Холуа калар, текен оолчүк.
Мөңгөй береш, он беш хире
базың черде, тарымал тоо-
рук артында дүргө туудуп
алган кырган-ачамың көрүп
кагдым. Мен дүштө-даа чок:
— Авам дүгөн эгт, далган
үскөн быдаа чорутту, мен-
дир мен, огул-дур мен,
Кызыл-оол-дур мен, кырган-
ачай —дидим. Кырган-ачам
ол-ла черинде:
Огул мен деп авыраа-дир.
Оорада черле туу бар-дыр.
Ол-ла черге шимчөйөп тур
Ооарыңгы холуа көдүр
—деп, кырган-ачамың улам
шыгыш шүлүктүрн дым-
наш, ийи холум өрү ко-
дурүшпөш, мөөдөдир ыгыл-
ла берим.
Кырган-ачам ак-мак чок,
мэң чанымга чедип келеш:
Мөөдөдир ыгыл турар,
Моомалар, инектер дөш,
Опаа-чипек, эрес-шоаа
Огул мен бе? Кызыл мен бе?
— деп, ол шүлүктүрн
көдүрүп алган холдарынын
бадырбышаан, дөңгүр ба-
жымын чытпап каарга, ам-
на кээп оожургадым.
— Бо дээрме мэң хуумда
эвес, а колхозтун огороду
дур, огул. Ону чөпшөрөл
чок кым-даа алыр эрген
чок Моон сонгар ынан.
мэң чор — деп, кырган-
ачамың чангыс-мөңгөинге
чүгө дөңгүр бажым до-
надырыңга өйлөштим,
чадырга келеш, мэң эж-
ген чөмөй-да чөмөй:
— Огул ашпаан боор,
чөмөй-дир — дигеш, чал-
дыгы хол пашта былаар ар-
тың чылың каанты. Ол
аынараа ап чоруп дөшүр
алгаша күтүп, мөңгө ту-
супту. Кырган-ачамың ол
быдаазынч амдангыны
мынчага чедир улус мен.
Сактырымга оон амдангы
алдым аксымда ам-лаа
олчаан ышаш болур. Ол
көзө кырган-ачамың чы-
лыг хойнуңга таалап, удуу-
рунун кырында чыдырмады.
— Куулар деп фамилия
назын уктаганын билди
сен бе, огул? — деп, кыр-

Кызыл-оол КУУЛАР.
Эрэн район.

САДЫГЛАШКЫН, ДЫШТАНЫЛГА

Садыгларда бараан-
нарың өртөү үрдүкчөк ул-
гаткан. Амаа чакчыкпаан
улус кайгап-харап эрпип
тургулаар. Чангыс хеп са-
дып кедерде, эвөшлө диве,
беш-алды чүстөн эвөш эвес
акиа херек. Эртээ улуг ба-
рааннарың чамдык улус
мүнө садып апкан бар
чоруп. Херектиг эт-септи
ажылдап алган акшаы-биле
садып албайн. Чүгө ты-
ылбазы кончуг.

Кызылда улустун хөй ке-
зи — аныктыр. Олар дым-
шанып, хоорайны солчү
чөрлерин эрпип, оонарага
кирип, солчү концерттери
көрүп, магадап олурлар.
Бо чурукта ышаш аан.

Ондар ОХЕМЧИКТИН
фотолары.

Чаралалар бюрозу

телевидение

ОКТАБРЬ 5

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
6.30 Орус улустун ырлары.
7.00 Мультифильм. 7.30 Рит-
мич гимнастика. 8.00 Бастың
салмыс. 8.30 ТМА. 8.45 Теле-
фильмнн баштайы көргүзү-
9.05 Телешың. 11.15 Хөгдүг
программа. 11.45 «Камгалаа
грамматизм». 12.20 Режиссер
А. Белинскийн фильмнери.
13.30 Кижиниң өзү-чанчылы.
14.30 «Музыка кноскин». 15.00
ТМА. 15.15 Мультифильм. 15.40
Архангелскла музей-усалба.
16.30 «Илья Муромец». Уран-
чечен фильм. 18.10 «Күрүң-
челен монте ынакшылы. Москва
Кремль». 5-жы фильм. 18.45
«Майя ари». Хөй сериялыг
мультифильмнн баштайы көр-
гүзү. 15-жы серияны. 19.10
«Селенгя аршынары таныыр-
дыр бис». 20.10 «Арыл». Уран-
чечен телефильмнн баштайы
көргүзү. 21.00 Информастык
программа. 21.40 «Брей-ринг».
Анык оолдар маргылаады.
22.15 П. И. Чайковскийн
ногаалды. 22.35—23.45 Тек-
чалар. 23.45 Шанна-биле та-
ныштырыла. 01.25 «Ойг».
02.40 Уран-чечен фильм. 03.45
—04.35 Аар элетики.

ИЙИГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 Эртениң гимнастика.
8.15 Мультифильм. 8.35 Акса-
ктувун юбилейге. 9.20 П. Де-
метр. Чыган ырлар. 9.40
Фильм-портрет. 11.00 «Калар
он бир» видеоканал. 13.00
«Оозас Милитини театрын
дугайында монологтар». 14.30
Совет уран чургалганы америк
журналистерин көргөш-биле.
15.30 «Арыг хөлүкчө бажы».
17.30 Хостуг ахреш. Делегей
милитаны. 19.30 РСФСР-нин
Дээң Советиниң сессиязын.
20.00 Мөздөөр. 20.15
«Тамчактың уулар, чаштар».
20.30 «Сакын Бууныг рино-
г». 1-жы кезээ. 21.00 Фести-
валь. 23.00 Мөздөөр. 23.15—
00.45 Концерт.

КИНО

ОКТАБРЬ 5-ТЕ

«НАЙРАЛ»: Кинопро-
грамма «Запад плюс Вос-
ток» (фильм 1-й Автостоп,
фильм 2-й) «Горная цель»
10.00, 13.00, 16.00, 18.50 ша-
ктарда.
«ПИОНЕР»: «Эрета на
слоновой кости» 8.30, 12.00,
«Республика Шкил» 10.00,
«Затянувшая лето» (МФР)
13.30, «Музыкальная фанта-
зия» 15.20, 18.00, 20.40 ша-
ктарда.
«КАА-ХЕМ»: «Честь семьи
Принца» (2 сериялыг) 13.40,
16.20, 19.00 шактарда.
«ВОСТОК»: «Бассейн»
14.00, 18.40, «Сезар Розали»
16.30 шактарда.

ОКТАБРЬ 6-ДА

«НАЙРАЛ»: Кинопро-
грамма «Запад плюс Вос-
ток» (фильм 1-й —Автостоп,
фильм 2-й) «Горная цель»
10.00, 13.00, 16.00, 18.50 ша-
ктарда.
«ПИОНЕР»: «Эрета на
слоновой кости» 8.30, 12.00,
«Республика Шкил» 10.00,
«Затянувшая лето» (МФР)
13.30, «Музыкальная фанта-
зия» 15.20, 18.00, 20.40 ша-
ктарда.
«КАА-ХЕМ»: «Иван Ва-
сильевич меняет профессию»
12.00, «Честь семьи Принца»
(2 сериялыг) 13.40, 16.20, 19.00
шактарда.

«ВОСТОК»: «Кинофильм»

10.00, «Сезар и Розали»
11.10, «Бассейн» 13.20, 15.30,
18.20 шактарда.

ОКТАБРЬ 7-ДЕ

«НАЙРАЛ»: «Иван А»
(к/с Довженко) 9.30, 11.20,
13.10, 15.00, 16.50 (кинопа-
рама) 18.40 (узаткан) ша-
ктарда.
«ПИОНЕР»: «Василис
Прекрасная» 9.00, 10.40, «Пу-
тешествие Нети Гани»
12.20, «Музыкальная коме-
дия» 14.20, 17.00, 19.40 ша-
ктарда.
«КАА-ХЕМ»: «Кинофильм»
12.00, «Мудрая княгиня
Малюха» (3 сериялыг)
13.40, 16.20, 19.00 шактарда.
«ВОСТОК»: «Кинофильм»
9.30, «Галюна» (АКШ) 10.30,
12.30, 14.30, 16.30, 18.30 ша-
ктарда.

(Солунун дараазында
момери октябрь 9-га үнөр).